Aruba, toen en nu...

Lloyd G. Smith, de man van de Blvd.

Wie is die man wiens standbeeld in Oranjestad staat, naar wie de boulevard van de stad tot Arashi is genoemd? Dit moet wel een man zijn geweest met heel grote verdienste voor ons eiland...

door **Evert Bongers**

Lloyd Gaston Smith werd in 1891 in de Amerikaanse staat Illinois geboren. In de vroege jaren twintig van de vorige eeuw studeerde hij af als technisch tekenaar. Hij ging werken voor de Amerikaanse Standard Oil Company, maakte snel promotie en kreeg vervolgens de opdracht om een raffinaderij te ontwerpen voor Aruba. Een dochteronderneming van de Standard Oil, de Lago Oil and Transport Company, had zich op Aruba gevestigd met een overslagplaats van ruwe olie, afkomstig van het Lago, de Maracaibo, het grote ondiepe meer bij die stad, waar een enorme voorraad olie in de grond zat. De opgepompte olie werd in platbodemtankers naar de dichtstbijzijnde locatie vervoerd met een geschikte haven, en daarvoor werd die van San Nicolas op Aruba ontwikkeld. Dat werd gerealiseerd door de eerste General Manager, Captain Rodger ('Mr. Lago'). Zodra de haven en de overslagplaats in bedrijf waren, wilde men er ook een raffinaderij aan toevoegen. Al in 1925 had men van de Nederlandse overheid een concessie voor 99 jaar gekregen om 2000 hectare ten zuidoosten van San Nicolas te gebruiken voor de vestiging van een raffinaderij en een woonwijk. Opmerkelijk is dat deze beslissing werd genomen aan het begin van de 'Great Depression', de zware economische crisis die in 1929 uitbrak. De olie-industrie werd toen als een veilige investering beschouwd.

Lago Colony

De bouw van de raffinaderij begon in 1928 en was klaar in 1933. Naast de raffinaderij werd ook een woonwijk voor de Amerikaanse stafmedewerkers gebouwd, die bekend werd als de Lago Colony. Het bestond uit circa 650 bungalows, een lagere en een middelbare school, een protestantse kerk, een ziekenhuis, sportvelden en een clubgebouw annex openluchtbioscoop. Twee baaien met strand (Rodger's Beach en het 'Baby Lagoon') maakten 'the Colony' tot een luxueuze woonwijk, een soort Amerikaanse enclave voor het hogere Lagopersoneel. Alles moest daarvoor geïmporteerd worden, in de eerste jaren zelfs het drinkwater. Lloyd Smith werd in 1933 benoemd tot general manager van de Lago. Het gezin met zes kinderen kwam per olietanker naar Aruba en nam zijn intrek in één van de bungalows. Er werd direct begonnen aan de bouw van een grote directiewoning, die de naam 'La Casa Grande' kreeg, Spaans voor Het Grote Huis, met uitzicht over het 'Baby Lagoon'. Het twee verdiepingshuis moest ook als onderkomen dienen voor stafleden van het bedrijf die de raffinaderij kwamen bezoeken. De familie Smith heeft er tot 1946 gewoond. Het werd kort daarna afgebroken.

Lloyd G. Smith en echtgenote.

Casa Grande, dienstwoning van L.G. Smith en familie.

Het personeel dat nodig was om de raffinaderij te laten draaien, kon niet alleen op Aruba gevonden worden, er ontstond een ware intocht van arbeiders van de andere Caribische eilanden, vooral van de Bovenwindse, Engelstalige eilanden. Zowel deze arbeiders als die van Aruba zelf hadden echter nauwelijks opleiding genoten en moesten helemaal omgeschoold worden voor het werk op de raffinaderij. L.G. Smith, zelf zoon van een schooldirecteur, begon met een uitgebreid opleidingsprogramma dat verplicht was voor alle arbeiders. Zo zijn er heel wat Arubanen opgeleid tot kundige voormannen, technici, managers, kantoor- en ziekenhuispersoneel enzovoorts. De levensstandaard van de Arubaan nam daardoor enorm toe. De verdienste van Lloyd G. Smith voor de Lago en voor Aruba in het algemeen is van onschatbare waarde: hij liet in de Colony een elektriciteitscentrale aanleggen, scholen, de kerk en het hospitaal. Ook werkte hij samen met de gezaghebber (Isaac Wagemaker) in de jaren 30 en tijdens de oorlog om tot oplossingen te komen voor de uitdagingen van die tijd. Het hele eiland profiteerde daarvan. Al in 1938 kwam prinses Juliana naar Aruba en benoemde L.G. Smith tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

The Flash

Het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, ook al gebeurde dat zo ver weg, had een behoorlijke invloed op het leven op Aruba. De Lago raffinaderij, destijds de grootste en modernste ter wereld, produceerde een substantieel deel van de brandstof die de geallieerden nodig hadden en dat was een reden voor het eiland om op zijn hoede te zijn voor een vijandige aanval. Aanvankelijk kwam er een Schots regiment, daarna Amerikaanse artillerie. De vijandige aanval kwam er toch, en wel in de nacht van 15 op 16 februari 1942. Een Duitse U-boot deed een - overigens mislukte - poging om de raffinaderij te beschieten, maar raakte met torpedo's wel verschillende tankers die in vlammen opgingen met een groot aantal slachtoffers. Lloyd G. Smith was heel verontwaardigd over deze aanval op 'zijn' raffinaderij, die met alle lichten aan er bij stond 'als een kerstboom'. Hij rende al vloekend midden in de nacht het huis uit en haastte zich naar de pier waar hij met stenen de lampen kapot gooide. Deze snelle actie leverde hem de bijnaam 'The Flash' op. De schade aan de raffinaderij viel mee, maar het was het begin van een bange periode voor Aruba waar verduistering vanaf die dag verplicht was. Maar L.G. Smith hield de moed erin en loodste raffinaderij en personeel door deze spannende jaren. In 1945 kwam prinses Juliana nogmaals naar Aruba, nu om hem te bevorderen tot Commandeur in de Orde van Oranje Nassau, een eretitel die hoogst zelden aan een niet-Nederlander wordt toegekend.

In 1946 werd L.G. Smith tot vicepresident van het moederbedrijf bevorderd en daarvoor moest hij zich weer vestigen in New York; zijn vertrek van Aruba werd door iedereen betreurd. In 1958, kort na zijn pensionering, overleed Lloyd G. Smith aan een hartaanval. In overeenstemming met zijn wens werd hij gecremeerd en zijn as werd in zee uitgestrooid op de vaarroute tussen San Nicolas en het Meer van Maracaibo. Te zijner nagedachtenis werd in 1960 een standbeeld - nou ja, een buste - geplaatst aan de rotonde voor het Cas di Cultura en de boulevard vanaf dat punt tot aan Arashi kreeg de naam L.G. Smith Boulevard. Dit alles als erkenning voor zijn bijdrage aan het succes van de Lago, aan de groei van de Arubaanse economie en de ontplooiing van het eiland.

Standbeeld voor het Cas di Cultura.